

De
OREBHIM
Eliæ nutritoribus

1. Reg. XVII. 4. 6.

Naturalesne corvi an homines
intelligentur,

Sub PRÆSIDIO

**BRANDANI HENRICI
GEBHARDI,**

SS. Literarum Doct. & Prof. P.

publicè disquiret

**FRIDERICUS CHRISTOPHORUS
WILLICHIUS, Sund.**

SS. Theol. Cultor.

D. VIII. Septembr. Hora VII.

MDCCVII.

GRYPHISWALDIÆ,

Typis DANIELIS BENJAMINIS STARCKII,

Reg. Acad. Typogr.

31.

a. XXXVIII. 51.

oll. diss. A
8, 51

ORFBERG

BRANDANI HENRICH

FRIDERICUS CHRISTOPHORUS

WILLICHING, SANDA

THEO. DAVID BERNHARDUS STARK

DISQUISITIO

de voce

עֲרֵבִים

Ex 1. Reg. XVII. 4. 6.

Quæritur de OREBHIM, Eliæ nutritoribus, corvine an homines intelligentur. Autor quidam in scripto Gallico; CORBEAUS d'ELIE inscripto, homines intelligi, probare conatur. Et parum abest, quin nos in sententiam suam pertrahat. At scrupuli nonnulli restant non exigui, qui nos male habent, quos paucis exponere æquum erit. Ut res evidentius pateat, thesin thesi opponemus.

THESIS.

OREBHIM qui 1. Reg. XVII. 4. 5. nutriti se leguntur Eliam, veri fuere corvi, non cives urbis ORBO, aut Mercatores.

ANTITHESES.

OREBHIM, qui Eliam nutrierunt, non fuere veri corvi, sed incolæ urbis ORBO, aut ad minimum Mercatores.

Prob. 1.

1. Quod cives urbis Orbo intelligentur, asserit Rabbi Juda in Bereschit Rabba עיר היא בתחום בותשאן ושמה עורבו *FUIT URBS IN DITIONE BETSCHAN, CUI NOMEN ORBO. Additur in Mattenot Kehynna: INCOLÆ EJUS URBIS ASPORTARUNT ELIÆ PANEM, ATQVE HI OREBHIM, Q. D. INCOLÆ URBIS ORBO.*

R. 1. Priusquam Rabbinos consulamus, Grammatica vocis analysis spectanda esse videtur. Forma vocis pluralis est, ex sing. עֵרֵב *corvi. Hinc pluralis regulariter formatus est עֲרֵבִים corvi. Ab*

A

hac

hac simplici interpretatione non facile discedendum, nisi graviores urgeant causæ. Contra si cives urbis ORBO intelligendi essent, alia foret nominis forma, alia constructio. 1. In Bereschit Rabba loco allegato introducuntur duo Rabbinii disputantes de voce ערבים. Rabbi Jehuda asserit fuisse incolas urbis Orbo. Ei contradicit R. Nehemia statuens fuisse ערבים ממש *veros & genuinos corvos*. Atque huic cæteri astipulantur, Gersonides, Abarbenel, Ben Melech, Abendana, &c. qui & si etiam alias interpretationes allegant, tamen hanc veris corvis genuinam esse affirmant. Abendana allegat R. Jonæ mentem, qui intellexit ואת בניו ואת בניו *viros nobiles & primicerios, confertque cum 2. Reg. XIV. 14. ubi Chaldeus textualem vocem vertit, Filios magnatum*. Deinde R. Josephum Kimchi ait intelligere *Mercatores*, conferens cum Ezech. XXVII. 27. *qui negotiantur negotia tua*. Ait porro esse etiam qui exponant מקומם על שם *de hominibus a loco suo denominatis*. Tandem suam subjungit *ἐπίκρισις ממש ערבים שהם ערבים ממש וזוה העיר ה את אליהו שלא יהיה אכזרי כל כך על ישראל כי ערבים שהם אכזריות על בניהם וכללוהו והוא Rectius illi sentiunt, qui genuinos corvos intelligunt, quorum ministerio DEUS propterea in pascendo Elia voluit uti, ut ipsum commoneret, ut quemadmodum corvos, qui in suam prolem sua duriores, sese videret pascere, ita etiam ipse Israelitis parceret*. Hanc sententiam quoque tuentur Judzi in versione sua germanica v. 4. Und ich habe denen Raben geboten/das sie dich dort speisen sollen v. 6. Und die Raben brachten ihm des Morgens Brod und Fleisch/des gleichen Brod und Fleisch des Abends. Tuetur eam sententiam Chaldæus, vertens פקדות ויה ערביא פקדות *precepi corvis: LXX. vertentes κόρακεις, Josephus l. VIII. ant. Jud. cap. 7. quos cæteri Interpretes magno agmine seqyuntur*. Si autoritatibus pugnandum, facile autoritatum numero prævalituri videntur, qui ערבים ממש שהם העופות השחורים *propriedictos corvos animalia nigra intelligunt*.

2. Non solus R. Jehuda banc de incolis urbis Orbo amplectitur sententiam, sed & in tractatu cholin c. 1. fol. 5. col. 1. ea firmatur, ubi legitur: OREBHIM NOTANT DUOS VEL PLURES HOMINES ITA DICTOS, illustraturque exemplo ex Jud. VII.

25. *petito*: ISRAELITÆ PERCUSSE-
RUNT OREBHIM IN
PETRA OREBH: additurque quod OREBHIM QUI ELIÆ
ASPORTARUNT PANEM ET CARNES, ACCEPERINT
NOMENSUUM DE URBE SUA. Idem ibi plenius asserit &
illustrat R. Salomo.

R. 1. In loco Judicum non extat plurale *Orebhim*, sed singulare
עורב *percusserunt Orebhum in rupe Orebb-*
Hoc ex loco conjectura capitur fieri posse, ut ערבים homines ita
dictos denotet. Ut enim Princeps Midianitarum Orebh dictus, ita non
repugnat fuisse etiam inter Israelitas quempiam, qui id nomen gese-
rit. Conjicitur itaque fuisse familiam *Orebhim* dictam, quam conjectu-
ram etiam Arabs secutus est, qui *Orebhimos* transfert. At si gentiliti-
um nomen est, habebit etiam formativum Jod, quod hic deficit. Si
Orebbim legeretur, homines intelligi posse non negaremus. At sic sup-
ponenda non foret urbs ORBO, sed OREBH. Hinc *Orebhi*, & pl.
Orebhim. Quamquam dubito an hanc loquendi rationem ferat
Hebrææ Scripturæ stylus: Scriptum omnino fuisset בני עורב
filiis Orebh, ita ferente perpetua styli Hebræi consuetudine. Quod
si ab urbe sua denominatos putas, in forma vocis indicium extabit,
quod nullum hic est. Ut enim civis Hierosolymitanus ירושלמי
Bethlehemita, ביתלחמי, Gibeonita גבעוני appellatur, ita & Or-
boita ערבו. Ita formandum fuisse censet Dn. Bochartus, ubi ex-
pendendum relinquo Lectori annon potius ab hujusmodi formæ
urbibus nomen gentilitium mediante ב formari debeat. Sunt
urbes quæ in ו aut ה terminantur יריחו *Jericho* מגידו *Megiddo*,
הגולה *Gilo*. Ut civis, urbis *Gilo* vocatur הגולה *Gilo* medi-
ante ב, ita & civis urbis *orbo* dici deberet ערבוני. Hic autem
ubi de pluribus civibus sermo est, juxta usitatum Codicis Hebræi
stylum dici debuisset אנשי ערבו *incole* aut *viri Orbo*.
Serione agant Rabbini, cum hanc de urbe ORBO in medium proferunt
sententiam, disquiri meretur. Allegabo locum ex Jalkut thora, ubi
hæc exstant אמר עורבים אמר רבינא עורבים ממש אמר ליה
רב אחת בר מניומי לרבינא ודלמא תרו גברו שמייהו
עורבים מי לא כתוב ויכו את עורב בצור עורב וארץ זאב
אמר

אמר ליה ואתרמי מילתא דתרווייהו הוּ שמויהו עורבוי
 ודילמא על שם מקומם מי לא כתוב וארם יצאו גדודים
 וישבו מישראל בערה קטנה ר פדרת קטנה דמן בערן אמר
 Quid sunt Orebbim? Rabbena ait intel-
 ligi veros naturales corvos, at Rabbi Acha filius Minjomi resp. ondet Rab-
 bena: Fortasse intelligi poterunt duo homines, quorum nomen Orebbim.
 An non scriptum exstat Jnd. VII. 25. Et percusserunt Orebb in rupe Orebb
 & Seebh in torculari Seebh? Imo, regeit ille, si duo homines Orebbim dicti
 intelligendi, fortasse nomen gerent a loco quodam suo. Annon scriptum
 exstat 2. Reg. V. 2. Syri turmatim exierunt, & captivam abduxerunt
 ex Israele Naarah parvam: Ubi R. Pedath vocem Naarah, (quæ alias
 puellam notat,) per oriundam ex Naaran exponit. Simili modo dici potest
 Orebbim, (i. e. oriundos ex Orebb) asportasse Elie panem & carnes. Ap-
 paret ex hoc, eos qui a consveta significatione vocis Orebbim disce-
 dunt, nulla solida niti ratione. Nihil habent præter FORTASSE. Co-
 lorem aliquem quæerunt ex OREBH, Midianitæ Principis nomine.
 At certo asserere non possunt, fuisse etiam in Israele quendam OREBH
 qui familiz Orebbitarum originem dederit: cujus quidem posteris, si
 unquam exstitisset, non fuissent dicti Orebbim sed בני עורב filii Orebb.
 Et quam ficulneum argumentum est quod ex voce Naarah ducitur?
 Fuit urbs בערן Naaran dicta, in tribu Ephraim versus orientem sita,
 cujus mentio fit, 1. Chron. VII. 28. Naarah autem; supponit Rabba
 in dicto loco, posse significare, oriundam ex urbe Naaran. Hinc in-
 fert: Ut Naarah notat oriundam ex Naaran, ita Orebbim oriundos
 ex vico quodam Orebb vel Orbo. At enimvero Oriunda ex Na-
 ran בערנית Naaranith dicenda esset, non Naarah: quæ vox puel-
 lam usitate notat. Nec obscure infirmitatem conjecturæ prodit
 Rabbena, dum pro Orebbim postea scribit Orebbim, agnoscens ali-
 am formam habere debere Orebbim si familiam aut cives urbis
 cujusdam denotare debeat. Et vero memorabile est quod
 nec in Cholin nec in Jalkut urbis nomen a quo appellentur O-
 rebhim exprimatur, sed solummodo dicatur: Orebbim dici
 מקומם de loco suo. Solus R. Juda urbi nomen Orbo de-
 dit. In scriptura certe non exstat hæc urbs. Qua ergo fiducia credi
 potest

potest uni Rabbino eam nominanti? A quonam & quando illa condita? Ubi sita?

3. *Pertinuit ad Decapolin. Sita fuit prope urbem Betschan seu Scythopolin, non procul a Jordane, urbs valde celebris in Scriptis Judæorum. p. 3.*

R. Mirum si *ORBO* tam celebrata urbs est in Judæorum Scriptis unum tantum locum ex *Bereschit Rabba* adduci. Nam in *Cholin* & *Jalkut* nomen ejus non exstat. Mirum illam R. Judæ traditionem rideri a viris in Judæorum libris versatissimis *Lichtfotus* R. Judæ traditionem vocat *nugax somnium* in *Marc. p. 570.* Dn. *Bochartus* cum præter aliorum sententias de voce *Orebhim* & R. Judæ mentem adduxisset, subjicit: *Sed facile est docere hæc interpretamenta nihil habere sani.* 2. Situs urbis ponitur prope *Betschan*, sed qua fide? An etiam torrens *Cerith* ibi fluxit? Nam prope *Cerith*, ad quem latere jubebatur *Elias*, etiam ponenda *ORBO*. Ignotus torrens est, semel tantum nominatus in Scriptura. Unde & *Chorographi* de ipsius situ dissentiunt. *Lichtfootus* ait: *Latuisset in æternum torrens ille, nisi ad eum latuisset Elias* l. c. pag. 571. ibidemque judicat, si quid in verbis Judæ verum sit, id inde perspici posse, quo loco Rabbi situm fuisse opinatus sit torrentem *Cerith*. Ex mente itaq; Rabbi Judæ fluxit ad urbem *Betschan*. Alibi eum locat Dn. *Bochartus*, putans eundem esse *Cerith*, qui torrens arundineti, de quo *Jos. XVI. 8. XVII. 9.* Aptissimum fuisse locum ad occultandum *Eliam*, cum ibi post carecta tuto latere potuerit. Et argute admodum conjectat flumen arundinis ab hoc eventu nomen *Kerith* sortitum fuisse ex *כרת* *pavit*, quod ad eum torrentem pastus sit *Elias* miraculose. Atqui hic torrens longe dissitus ab urbe *Betschan*. Quamquam Dn. *Füllerus* fluvium arundinis versus occidentem locet, & in mare mediterraneum aquas suas exonerare asserat. Quod si est, minime poterit confundi cum *Cerith*. Nam *Kerith* ad orientem quaerendum esse sacræ literæ diserte monent, & si adhuc certant, utrum cis an trans *Jordanem* fluxerit. Verba textus sunt: *Abi & confer te versus Orientem, & occultare ad fontem Kerith, qui est ex adverso Jordanis.* 1. *Reg. XVII. 2.* Ex quibus verbis duo patent: primo torrentem

A 3

Kerith

Kerith Eliæ fuisse ab oriente : deinde non fluxisse ultra Jordanem, sed citra Jordanem. Quonam autem loco fuit Elias, cum hæc ad ipsum dicerentur? Ponimus aut Samariz fuisse aut Bethel. Utracunque parte fuerit, orientalis multo ipsi fuit Kerith, si flumen arundinis esse supponitur, quam urbs Bethchan, quæ ad septentrionem magis ipsi erat sita. Judæi videntur asserere Eliam Bethel fuisse. Nam cum Hiel, Bethelita, inquit, ob inominatam instaurationem Jerichuntis duos filios perdidisset, Rex Achab una cum Elia ad Hielem consolandum profectus. Elias ipsi primum omnium causam obitus filiorum ad animum revocavit, quæ nulla alia fuerit, quam quod contra DEI præceptum instaurationem Hierichuntis suscepisset Jos. VI. 26. Achab ipsum interpellans rogavit, Magisterne Moses an discipulus Josuæ major esset : qui cum respondisset Mosen esse præstantiorem, regesit Achab : Mirum Josuæ comminationes impleri, cum Mosis Magistri minæ nullum in Israele eventum nanciscantur. Prædixit Moses ficitatem & annonæ caritatem Idolorum cultoribus. Atqui Israelitæ impune idolis litant. Si Mosis verba non implentur, frustra dicitur Josuæ comminatio in Hiele eventum esse sortita. Hoc audito, Elias illico in hæc verba erupit : *Ita DEUS vivat, coram quo adsto, ut neque ros, neque pluvia hisce annis casura est, nisi ad verbum meum*, 1. Reg. XVII. 1. His dictis Elias sese statim jussu DEI contulit ad flumen Kerith. Quod si Bethel fuit Elias, septentrionalis ipsi fuit Bethchan, non orientalis. Ergo nec Orbo nec Kerith ad Bethchan quærenda. Cæterum ponamus Eliam Iesreele hæc dixisse, ubi ipsi Bethchan fuit ex oriente, *μὲγα λίαν αἰτημα* adhuc est, an jam Eliæ tempore urbs quædam ibi extiterit **ORBO** διδα.

4. *Omnino fuit. Nam Autor libri Mattenot Kebynna asserit, quod Josaphat Rex Judæorum tum temporis in eam imperium abbuert.*

R. 1. A Judæo hoc asseri non nego. Sed an Christianus Judæo hoc tradenti satis tuto fidere possit, de eo valde dubito. An enim verisimile est Reges Israelis Josaphato permissuros fuisse imperium in aliquam suarum urbium in meditullio regni sui jacentium? An quidquam aliud erat quod Reges Israelis ad mutandam religionis for-

mam

mam impulit, quam metus ne sui subditi, quamdiu religionis com-
 mercium cum Judæis haberent, & singulis annis in templum Hie-
 rosolymitanum sese conferrent, imperio Samaritano paulatim sub-
 ducerentur: Imo si concedam, uti complures Israelitici regni subdi-
 ti adhuc consortes fuere veri cultus, qui in Judæ & Benjaminis tribu
 conservabatur, ita Josaphatum Regem urbes in Israelitide quasdam
 possedisse, quarum dominus jure belli fuerit, tamen inter illas numera-
 ri urbem quampiam ORBO dictam, & ad Betschan sit: qua fide credi
 potest, cum si quas urbes tenuit Josaphat, eas non in Itachar, sed in tri-
 bu Ephraim sitas fuisse ex collatione 2. Paral. XIII. 19. cum XIV. 8 ap-
 pareat. 2. Ut Judæi ad figmenta sunt proni, ita ex hac historia fingendi
 materiam ampliam potuerunt capere. Pascere Eliam rectius convenire
 visum hominibus, quam corvis. Ergo fingenda erat urbs ORBO, cu-
 jus cives Orebbim ad Eliam alendum excitati. Ea ad urbem Beth-
 schan locata, quia ab ea prope aberat trajectus in Galaitida, ex qua
 Elias oriundus, ut si non satis tutus esset apud Orboitas, a suis civi-
 bus exciperetur. Ac ut metus tradendi Eliæ ab Orboitis abstergere-
 tur, eximendi erant imperio Achabi & ditioni Josaphati subjiciendi.
 Ita mendacium mendacio tectum est, ne perplueret. Non quidem no-
 stri instituti est morose negare, extitisse aliquando urbem nomine
 ORBO, sitam fuisse prope Betschan aut prope torrentem Arundi-
 nis. Neque enim ulla ratio nobis suppedit, quare hoc negemus, tan-
 quam rem prorsus impossibilem. De hoc quaeritur, an tempore Josaphati
 urbs ORBO extiterit, cujus cives aluerint Eliam. Hoc proban-
 dum: hoc non fit verisimile, quod sola Judæ autoritate in re tanta
 niti minime possumus. Quod autem postmodum in memoriam mira-
 culosæ hujus passionis corvorum ministerio factæ, locus aliquis
 existere cœperit, facile concessu est; Meminit Hieronymus cujusdam
 vici, AORABI dicti, quem Adrichomius ad torrentem Arundi-
 collocat, qui etiam a corvis nomen gerere probabiliter creditur. Ver-
 ba ejus sunt: *AORABI terminus Judæe provincie ad Orientem respici-
 ens tribus Judæ. Est autem & vicus nunc usq; grandis novem millibus
 a Neapoli contra Orientem descendens ad Jordanem & Jericho; vide
 ipsum in loc. Hebr. Hunc vicum AORABI ipsam vocem הערבוים
 Orebbim esse, vix mihi tempero quin credam. Non enim desunt lo-
 ca quæ*

ca quæ

ca quæ animalium gerunt nomina, ut **שעלבים** *vulpes* Jud. 35. **עקרבים** *scorpiones*. Sic **צופים** *speculatores* Num. XXXIV. 4. **בוכים** *fientes* Jud. II. 15. **בחורים** *juvenes* &c. Ut autem illa simpliciter ita vocantur, subaudito **בית** *domus*, ita forte, ut remaneret partem Eliæ memoria, vicus eo loco condi cœpit, quo miraculum contigit, **בית הערבים** *domus corverum* dictus, qui postea corrupte *Aorabi* nuncupatus. Hanc conjecturam si quis probaverit, agnoscat me urbem Orbo fuisse R. Judæ quidem concedere, at tempore Josaphati fuisse negare. Enimvero si ponamus extitisse tum ORBO, Orboitas pavisse Eliam, non sine ratione dubitaverim, quomodo Elias occultari potuerit tot hominibus ejus præsentia consciiis ?

5. Sufficit si Achabum latuit & persecutores suos. Publice non fuit notus locus latibuli, privatim fuit notus cuivis Orboita. Si legati Israelis Jerichunte apud Rachab latere, si centum Prophetæ tempore persecutionis Baaliticæ ope Obadiæ in diversis cavernis clam Reginam pasci potuerunt, Elias quoque latere potuit apud Orboitas, sine metu ejus manifestandi. Quoique cependant sa retraite fut fort connu à quelques uns : véritablement il fut inconnu, à savoir au Roy au royaume d'Israel, aux Idolatres ; En brief, à ses persecuteurs il n'étoit point connu, où il étoit caché. Outre cela ni tous ces amis, ni tous ces ennemis ne seurent par sa retraite, S. 8. 9. 10.

R. Dubito an hæc assertio conveniat cum verbis, Cap. XVIII. 10. Non est gens aut regnum quo non miserit Achab legatos ad te investigandum, tanto quidem studio ut non nisi juratis credere voluerit te inveniri non potuisse. Apparet ex hoc quam sollicite Eliam ubivis quæsierit impius Achabus. Quod si manifestationem Eliæ ab exteris regnis & gentibus ope jurisjurandi exigere curavit, quomodo Elias latere potuit apud Orboitas Achabi subditos ? Assertio autem Dn. Autoris est : Les nourisseurs du Prophete Elia en sa retirade n'ont été des Corbeaux, mais d'honnêtes gens, quelques uns Bourgeois de la ville d'Orbo, p. 1. 14. Si civium quisque conferre pecuniam debuit ad cibandum Eliam, Magistratus cura directa Eliæ fuit nutritio. Si ergo inquisitio Prophetæ apud Orboitas instituta est, quomodo potuit celari Regem ? Exacta fuit

fuit manifestatio Viri DEI ope juramenti. Si negarunt Eliam apud se latitare, perjurium commiserunt, nec verorum DEI cultorum sustinere titulum potuerunt. Si ergo prodendum omnino ab Orboitis fuit Eliæ latibulum, quomodo latere apud ipsos tuto potuit? Patet ex his alienum esse exemplum Legatorum a Rachabe occultatorum, & centum Prophetarum ab Obadia nutritorum, quia neque horum neque illorum manifestatio mediante jurejurando fuit exacta.

6. *Si naturales corvi intelligendi, sequitur plus miraculi præstitum fuisse in rostris corvorum quam in mensa Eliæ: Car Dieu auroit courbé les becs des corbeaux & reserré leurs cous & leurs entrailles de pain qu' ils ne devorassent les viandes p. 12.*

R. Si miraculum hic præstitum fuisse conceditur, non difficulter admittere poterimus, corvorum ope nutritum esse Prophetam. Si enim ministerio Orboitarum fuit nutritio facta, nihil ea habet miraculi. Est autem miraculum opus naturæ contraveniens. Quod ergo fecerunt corvi, præter naturam fecere, tanquam instrumenta Creatoris sui, qui corvorum appetitum facile cohibere potuit, ne quidquam degustarent de alimento Eliæ destinato. Ita quondam & Leonum fauces obturavit, ne Daniele discerperent, & ignis vim inhibuit ne consumeret tres in clibanum ardentem coniectos viros, Dan. VI. 22. III. 27.

7. *Si naturales corvi intelligendi, Elias violavit Legem Moysis, ad quam vindicandam erat missus. Nam cibum sumsit impurorum animalium contactu fœdatum, quemque forte ante inter cadavera posuerant p. 12.*

R. Non violavit Legem, siquidem jussu DEI cibum a corvis delatum comedit. In se corvi non erant immunda animalia, sed ex DEI impositione. Ergo per se impurare non potuerunt cibum mundum. Quod DEUS impurum judicat, id impuritatis potest iterum absolvere, & quod DEUS sanctificat, homo ne profanato. Act. X 15. Ad ceremoniales leges non ita absolute Israelem fuisse adstrictum, ut in casu necessitatis & vitæ periculo non liceret ab iis discedere, probat exemplum Simsonis de melle in mortuo leone invento

B

edentis

edentis Jud. XIV. 9. Davidis comedentis panes propositionis Luc. VI. 4. Matthiæ sabbato hostes aggredientis 1. Macc. II. 41. Ergo & Elias potuit carnibus contactu corvorum fœdatis pasci, citra legis violationem. **אין לשאור מאן היה וורע אליהו שהורה הבשר ההוגת כשר כי אחרי שצוהו האלה שואכל מה שיביאו לו אותם הערבים לא היה אליו בזה חטאת ולפי שעוה יתכן לעבור על מצוות התורה באמצעות הנבואה.** *Non opus est querere unde innotuerit Eliae quod caro ipsi a corvis allata fuerit munda. Quia enim DEUS iussit ipsum cibo a corvis asportato vesci, sine omni peccato eo pastus est. Imo Propheta interdum licet contra legem positivam agere, inquit Gersonides in h. l. conf. Abarbenel. Ita Elias licite in monte Carmel exstruxit altare, ac in eo sacra obtulit, quoniam DEUS severe interdixerat alibi præterquam Hierosolymis sacra facere. Licite Carmele sacrificavit, quia DEI iussu fecit. Ita etiam licite comedit carnes a corvis portatas, quia DEI iussu comedit.*

8. *Per integrum annum singulis diebus mane & vespere asportare Eliae alimentum opus hominum est, non corvorum: Une chose continuée une si longue suite de têmes & avec tant d'ordre, ne peu pas être attribuée a des vilaines oiseaus, tels que sont les corbeaus, mais a des charitables & humains burgeois, tels qu'isoient ceus de la ville d'Orbo p. 13.*

R. Pastio Eliae naturaliter per corvos fieri non potuit: miraculose autem fieri potuisse quis neget? An a DEI potentia alienum est לשון כלב הערבים שיביאו לחם שתי פעמים בכל יום *indere in cor corvorum ut bis quotidie afferrent Eliae panem & carnem? DEI nutu convolabant olim bestiae in arcam Noe. DEI nutu caelum depluebat Israelitis Manna singulis diebus per quadraginta annos integros. DEI nutu ignis bis & ter caelo delapsus impios consumit. Eiusdem DEI nutu corvi ad ministeria Eliae sese composuerunt.*

9. *Eliam ab Orbo itis pastum esse Judaica affirmat antiquitas. Contra a corvis nutritum esse stulta est ac obscura traditio: Il faut pardonner*

*pardonner leur negligence, qui n' attendent pas l' antiquité ou la
claire verité de l' hystoire, plutôt de noires plumes de l' obscure. &
sotte tradition se contentant.*

R. Antiquitas allegatur Judaica: unicum tantum affertur idque
obscurissimum R. Jehudæ testimonium, quod a nullo literalium com-
mentatorum approbatur. Solus R. Juda est qui urbem ORBO no-
minat. In cholin & Jalkut thora nomen ejus non reperitur. So-
lummodo ibi exstat, fortasse OREBHIM a loco quodam ita dici. Ne-
mini, credo, hoc sufficiens videri antiquitatis testimonium? Præterea
citatus est liber Merdraschicus, in quo præter sensum literalem diversi
investigantur sensus vocis, a Spiritu S. non intenti, eo tantum consilio,
ut simplex & proprius vocis sensus tanto appareat illustrior, reliquis
remotis. Cum itaq; simplex & grammaticæ analogiæ conveniens
sensus vocis ערבוּי sit *corvi*, reliqui quicunque præter eum
מרוש רך מרוש more allegorico excogitantur, tanquam alieni remo-
ventur. Quod si omnia ea quæ Talmudici habent, forent amplecten-
da, Achab pro œcumenico Rege esset agnoscendus. Ita enim ajunt
Talmudici cum citant 1. Reg. XVIII. 10. שלשה מלכו בכפרה
אחאב בן עמרי ונבוכדנצר ואחשורוש אחאב דכתיב אם
tres fuere Oecu-
menici Reges, Achab filius Omri, Nabucadnezar, & Ahasverus, Achab,
quod probatur ex 1. Reg. XVIII. 10. Num est regnum aut gens ad quam
non miserit Dominus meus ad te inquirendum? Jalk. th. in h. l. Sed il-
lam absurdam & stultam traditionem prudenter rejiciunt Interpretes
literales. Ita Abarbenel חזל אמרו מפני המאמר הזה במסכת
מגלה שמלך אחאב בכפה והוא דבר בלתי מתקבל שאם
בארץ ישראל לא מלך בכלה אורך מלך בכל העלם והנה
היו לו מלחמות ומלך ארום לקח ערום ממנו ושם לו
Tradunt veteres Achabum regnasse in totum or-
bem, nisi loco in Magilla ubi hoc asseritur. At hæc assertio prorsus absurda
est. Quod si Achab ne in omnem quidem terram Israelis dominatus est, quo-
modo ipsi imperium in universum orbem potest attribui? Regi quem Syri
perpetuus

perpetuis bellis lacesſerunt, urbes ademerunt in urbe Samariae praefidiarios milites poſuerunt? ubi cum Benbadad imperioſe theſauros auri argentiſque ab ipſo expoſceret, quam humillime reſpondit: Eſto ita ut iubes Rex mi. Id quod certe non eſt argumentum cœcumenici imperii. Ratio quod traditio hæc rejicitur eſt, quia non convenit cum ſcripturæ contextu tanquam medraſchica gloſſa, nam *אין המדרש מושב על סדר המקראות* Medraſchica gloſſa non quadrat ad ordinem contextus. Neque enim ſtatim inferendum eſt: Achab adjuravit omne regnum & gentem; Ergo fuit imperator cœcumenicus, quia adjuratio illa facta eſt *דרך אהבה ובקשה לא ברך וראה ושררה* precario, non per modum imperii, ut Kimchi interpretatur, in regnis vicinioribus, non remotis. Eodem modo traditionem de urbe Orbo tanquam obſcuram & ſtultam rejiciendam eſſe dici poteſt.

10. Propius ad veritatem accedunt, qui per OREBHIM Mercatores intelligunt, juxta ſtylum Ezech. XXVII. 27. Id quod etiam Kimchi Abarbenel & plures alii teſtantur, nempe, quod Mercatores hi cognoverint Eliam & locum in quo abſconditus, in quem carnes deportarint.

R. Tam Kimchi quam Abarbenel intelligunt *ערבים ממש* genuinos corvos. Memorat quidem Abarbenel, eſſe qui Mercatores intelligant, at ſententiam illam non probat. Kimchi vero ita ſcribit: *יש מפרשים הערבים סוחרים כמו ערבי מערבך והנה הכתוב אומר ונסתרת שלא ידעך אדם שם* Sunt qui per OREBHIM Mercatores intelligi putant ex Ezech. XXVII. 27. At enim vero expreſſe ſcribitur: *Delteſces ibi, ne te quisquam hominum cognoſcat.* Claudimus diſquiſitionem hanc verbis Bocharti part. II. Hieroz. c. XIII. p. 214. *Utut ab Ezechiele Tyrii Mercatores deſcribantur hac periphrasi ערבי ערבי qui negotiantur negotia tua, tamen ערבים per ſe mercatores niſquam ſignificat. Nec DEUS in genere dixiſſet: Precepi mercatoribus: (ſed, precepi mercatoribus hujus vel illius loci, ut te nutriant. &c. &c. Præterea Elias ibi latere juſſus, non vere latuiſſet, ſi latibulis ſuis conſcios habuiſſet locorum incolam.*

A Sportasse dapes corvi memorantur ELIÆ :
Corvorum hoc genti non levidense decus.
Afferis hos corvis, alius quos demit, honores
WILLICHI : hinc corvis & Tibi furgit
honos.

PRÆSES.

Clarissime atque Eruditissime

DN. WILLICHI,

SS. Theologiae Cultor indefesse,

Fautor ac Amice multis nominibus colende.

Dies & verba deficerent, si celsas mentis Tuæ dotes,
pietatem plane singularem ac nulla prorsus pictam
hypocrisi, pertinacissimamque in studiis contentionem,
vel aliqua saltem ratione laudare mihi animus esset.
Quare cum hæc omnia laudes etiam transcendant, neque ali-
unde quaesitis ad sui commendationem egeant coloribus, sollicitæ
eorundem recensio nolo immorari. Illam tamen in disserendo
rari exempli industriam cuius luculentissima, Fautor aestumatis-
sime, plus simplici vice in Cathedra Academica insigni cum audi-
entium voluptate & congratulantibus bonis omnibus edidisti speci-
mina tacere nequeo. Satis quippe de eadem testantur erudi-
tissimæ illæ Dissertationes quas sub Praesidio Gamalielis nostræ
omnis observantiae & submissionis cultu de venerandi Illustris ac
Magnifici DN. D. MAYERI, Amplissimi ac Spectatissimi
DN. HORNII, Admodum Reuerendi DN. RVMPAEI
& Clarissimi DN. STAEGEMANNI scitissime defendisti.
Ne

Ne itaque Summe Venerandum GEBHARDVM nostrum
Virum de diuiniore sapientia & Hebraeorum literatura praeclare
meritum prorsus praeterires sub eius pariter moderamine prae-
sentem Exercitationem longe doctissimam publico subicere exa-
mini constituisti. Faxit interea Supremum Numen, ut hi quos
haecenus in Te Amice integerrime suscepisti ac summa cum laude
perfecisti labores sint gradus ad molienda indies maiora aditum
parantes, quo exinde perpetua & laetandi & gratulandi nascatur
ocasio

Tuo

ad quaeuis officiorum genera
paratissimo

M. IACOBO STAALKOPFF.

Non dubitas nostris calamis committere nomen,
Carminē quod meruit nobiliore cani,
WILLICHI. Numero consuemus ludere inerti,
Laudibus & votis qui minus aptus erit.
Tu, dum nequitiem, sacros corrumpere fontes
Quæ solet, ardenti suppressis ingenio,
Ipse tibi laudum dignos acquiris honores,
Ipse pio facilem reddis amore DEUM.

Scrib.

JOH. AD. VEHR,
Stralsundensis.

66 (0) 66

Coll. diss. A. 38, misc. 51